

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза

УДК 343.1.98

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16752577>

**Особливості розслідування перевищення військовою службовою особою
влади чи службових повноважень**

Колесник Валерій Аркадійович

доктор юридичних наук, професор,

Національна академія Служби безпеки України,

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-3570-8984>

Гора Ірина Віталіївна

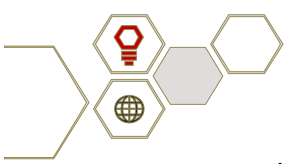
доктор юридичних наук, професор,

Національна академія Служби безпеки України,

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-2940-5338>

Прийнято: 25.07.2025 | Опубліковано: 06.08.2025

***Анотація.** Розглянуто питання особливостей кримінально-правової кваліфікації та криміналістичного аналізу злочинів, пов'язаних із перевищенням військовою службовою особою влади чи службових повноважень, а також розкриті деякі криміналістичні аспекти забезпечення збирання слідчим, прокурором доказів причетності військової особи до їх вчинення. Підкреслено особливу небезпеку таких правопорушень в разі їх вчинення у період воєнного стану і особливо – під час ведення бойових дій, оскільки це має тяжкі наслідки,*

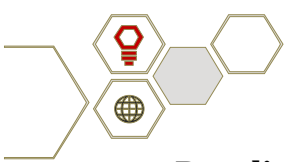

широкий суспільний резонанс, завдає шкоди підтриманню бойової готовності військ, ганьбить репутацію військової служби та авторитет державної влади.

Звертається увага, що сьогодні проблеми криміналістичного забезпечення досудового розслідування таких злочинів не отримали належного й достатнього висвітлення у наукових працях вітчизняних дослідників. Це стосується передусім питань широкого використання положень криміналістики для збирання й оцінки доказів під час організації розслідування та проведення окремих слідчих дій, призначення експертиз. **Метою** публікації стало звернення уваги на відносно новий для вітчизняного кримінального законодавства злочин, що вчиняється військовими службовими особами, і належного досвіду кримінально-правової кваліфікації та розкриття й розслідування якого вітчизняні органи досудового розслідування ще не мають. Використані наукові **методи** системного аналізу, спостереження, порівняльно-правовий, формально-логічний, оціночного судження та ін. дали можливість досягнення поставленого завдання. **Результатом** його виконання стало визначення ролі й значення використання положень криміналістичної техніки, тактики та методики розслідування злочинів у боротьбі з окремими з військових кримінальних правопорушень.

У **висновках** акцентовано увагу на тому, що правильна кримінально-правова кваліфікація дій з перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень зумовлює своєчасність виявлення й результативність досудового розслідування злочину. Використання слідчим положень криміналістичної тактики, техніки та методики створює умови для забезпечення збирання доказів, що загалом відповідає завданням кримінального провадження.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, військовий злочин, кримінальне провадження, досудове розслідування, криміналістика, криміналістичне забезпечення, слідчі дії, експертиза, докази й доказування.

Peculiarities of investigating abuse of power or official authority by a military official

Valerii Kolesnyk

Doctor of Legal Sciences, Professor,
National Academy of Security Service of Ukraine,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-3570-8984>

Iryna Hora

Doctor of Legal Sciences, Professor,
National Academy of Security Service of Ukraine,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-2940-5338>

Abstract. *The issues of the peculiarities of criminal-legal qualification and forensic analysis of crimes related to the abuse of power or official authority by a military official are considered, as well as some forensic aspects of ensuring the collection by the investigator and prosecutor of evidence of the involvement of a military person in their commission are revealed. The special danger of such offenses in the event of their commission during martial law and especially during hostilities is emphasized, since this has grave consequences, wide public resonance, harms the maintenance of combat readiness of troops, disgraces the reputation of military service and the authority of state power.*

*It is noted that today the problems of forensic support for the pre-trial investigation of such crimes have not received proper and sufficient coverage in the scientific works of domestic researchers. This primarily concerns the issues of the widespread use of forensic provisions for collecting and evaluating evidence during the organization of the investigation and conducting individual investigative actions, and the appointment of expert examinations. **The purpose** of the publication was to draw attention to a relatively new crime for domestic criminal legislation committed by military officials, and the proper experience of criminal-legal qualification and*

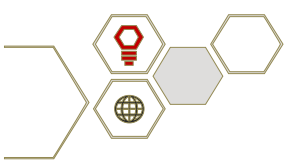
*disclosure and investigation of which domestic pre-trial investigation bodies do not yet have. The used **scientific methods** of systemic analysis, observation, comparative law, formal-logical, value judgment, etc. made it possible to achieve the task. **The result** of its implementation was the determination of the role and significance of using the provisions of forensic techniques, tactics and methods of investigating crimes in the fight against certain military criminal offenses.*

***The conclusions emphasize** that the correct criminal-legal qualification of actions involving the abuse of power or official authority by a military official determines the timeliness of the detection and effectiveness of the pre-trial investigation of the crime. The use by investigators of the provisions of forensic tactics, techniques and methods creates conditions for ensuring the collection of evidence, which generally meets the objectives of criminal proceedings.*

***Keywords:** criminal offense, military crime, criminal proceedings, pre-trial investigation, forensics, forensic support, investigative actions, examination, evidence and substantiation.*

Постановка проблеми. Кримінальні правопорушення, пов'язані із перевищенням влади чи посадових повноважень, підривають ефективність службового адміністрування і авторитет органів державної влади, надають руйнівного впливу на різноманітні сфери суспільного життя, породжують недовіру та соціальну напругу у суспільстві, викликають негативну оцінку громадськістю діяльності посадових та службових осіб. В разі вчинення такого злочину його винуватець відкрито ігнорує вимоги, які пред'являються до нього державою, зловживає наданими йому правами, нехтує покладеними на нього службовими обов'язками й демонстративно посягає не лише на встановлений порядок несення служби, а й на багато які гарантовані Конституцією України права й інтереси особи, суспільства, держави.

Зловживання владою або службовими повноваженнями військовою посадовою особою як окремий кримінальний злочин отримало вираз у чинному вітчизняному законодавстві відносно недавно. Очевидно, що з початком

антитерористичної операції на сході України (з квітня 2014 року), виникла потреба криміналізації певних протиправних дій військовими службовими особами, що й було зроблено у 2015 році. Згідно із Законом України від 07.04.2015 р. №290-VIII внесені зміни до вітчизняного кримінального законодавства, положення якого були доповнені статтею 426¹ Кримінального кодексу (КК) – «Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень» [1]. Актуальність нових законодавчих приписів значно підвищилася з початком відкритої воєнної агресії рф та введення воєнного стану в нашій країні.

На це звертають увагу вітчизняні науковці, зазначаючи, що посилення законності і правопорядку української армії – це найважливіше завдання держави в умовах військово-збройної агресії. В таких умовах важливо забезпечити дотримання військової дисципліни і, як наслідок, боєготовності і обороноздатності країни [2, с.156]. У контексті військового правопорядку у Збройних Силах України найбільшу небезпеку становлять дії, пов'язані із перевищенням влади або службових повноважень, вчинені військовими службовими особами у період несення військової служби і надто – під час або в зоні ведення бойових дій. Кримінальні правопорушення з боку військових службових осіб, що тягнуть тяжкі наслідки, спричиняють широкий суспільний резонанс, зачіпають інтереси підтримання бойової готовності військ, а також ганьблять репутацію військової служби та авторитет державної влади в цілому. Ускладненою виявляється процедура організації досудового розслідування зазначених кримінальних проваджень, збирання доказів, притягнення винних до заслуженої кримінальної відповідальності, виявлення їх справжнього умислу та оцінки завданої шкоди, подолання протидії розслідуванню. Зазначені питання потребують окремого дослідження і їх обговорення не лише науковцями, а й практиками, що здійснюють боротьбу з такими злочинами, та і самими представниками військової спільноти.

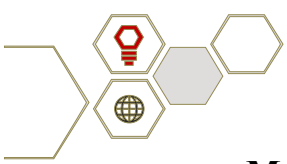
Аналіз останніх досліджень і публікацій. У кримінально-правовому та кримінологічному аспектах питанням кримінально-правової характеристики

військових кримінальних правопорушень, перевищення влади чи службових повноважень, зокрема й військовою службовою особою тощо, присвятили свої наукові праці О.Звенігорський та О.Кізюн [2; 3], В.Канцір та А.Пащук [4; 5], В.Кузнецов та М.Сийплові [6; 7], М.Комісаров, Н.Комісарова та Е.Самедов [8], О.Ободовський [9], Н.Стефанів [10] та інші дослідники. Нажаль, але криміналістичні аспекти боротьби з такими злочинами, питання організації їх розслідування, тактики проведення окремих слідчих дій, використання техніко-криміналістичних розробок та багатьох положень криміналістичної методики тощо залишаються майже не розкритими. Щоправда, серед криміналістичних публікацій останніх років слід виокремити дисертаційне дослідження М.Федоренко «Методика розслідування перевищення влади або службових повноважень співробітниками правоохоронних органів» [11] та М.Янкового, яким підняті до розгляду питання виявлення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями, досліджено негативні фактори об'єктивного та суб'єктивного характеру, які впливають на розслідування кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями під час збройного конфлікту [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В питаннях боротьби з перевищенням військовими службовими особами влади чи службових повноважень залишаються не достатньо розкритими, а отже й не вирішеними проблеми правильної кваліфікації дій підозрюваних, встановлення суб'єкта злочину, визначення шляхів збирання, виду та оцінки доказів, використання окремих положень криміналістики для забезпечення розкриття таких злочинів і їх повного та об'єктивного розслідування.

Розгляд в даній публікації піднятих для обговорення проблем вказує на роль і значення криміналістичних розробок та має сприяти підвищенню рівня криміналістичного забезпечення виявлення й розслідування зазначених кримінальних правопорушень, що загалом посилює можливості правоохоронних органів у боротьбі із злочинністю.

Метою статті є розкриття певних положень криміналістичного аналізу злочину, передбаченого ст. 426¹ КК України, визначення обставин, що підлягають встановленню й доказуванню факту перевищення військовою службовою особою влади або службових повноважень та висвітлення криміналістичних аспектів проведення окремих слідчих дій, спрямованих на збирання й перевірку доказів.

Виклад основного матеріалу. Злочини, що пов'язані з перевищенням військовою службовою особою влади або службових повноважень, підривають основи військового обов'язку і військової служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації. Військове кримінальне правопорушення, вчинене під час дії правового режиму воєнного стану, свідчить про надзвичайно велику соціальна небезпеку вказаних діянь. Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень є кримінальним правопорушенням за наявності всіх ознак. Чинними положеннями ст. 426¹ КК передбачена відповідальність військової службової особи за умисне вчинення дій, які явно виходять за межі наданих цій особі прав чи повноважень, якщо ці дії заподіяли істотну шкоду (частини 1 та 2) або тяжкі наслідки (частина 3). Законодавство передбачає посилену відповідальність у вигляді позбавленням волі на строк від семи до десяти років за вчинення таких діянь в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці (частина 5), що може мати місце на даний час в період ведення війни з РФ [1].

З року в рік кримінальні провадження за фактами перевищення військовими службовими особами влади чи службових повноважень, розглядаються все частіше. Так, у 2022 році обліковано 426 кримінальних провадження, відкритих за ст.426¹ КК, у 2023 – 471, у 2024 – 599, а лише за перше півріччя 2025 року кількість таких проваджень становить 303 [13]. До того ж слід враховувати, що у більшості випадків особливстю зазначених злочинів є їх висока латентність, а отже – певна кількість таких протиправних діянь залишається не виявленою. Окрім того слід брати до увагу проблему розслідування таких злочинів на закритих територіях особливого режиму у

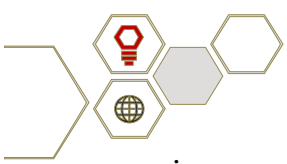

збройних силах, де доволі обмежена або й взагалі виключена наявність свідків, а окремі очевидці не завжди стають на бік потерпілої особи і їхні показання мало чим допомагають встановленню фактичних обставин вчинення злочину.

У криміналістиці стосовно збройного конфлікту бойова обстановка є сукупністю умов на території бойових (військових) дій, на якій здійснюється розслідування кримінальних правопорушень, тобто та обстановка, у якій відбувається процес доказування. Розслідування кримінальних правопорушень, скоєних за умов ведення бойових (військових) дій, провадиться, як правило, у бойовій обстановці, яка була викликана цими бойовими діями. Впливаючи на всі сторони життєдіяльності та спричиняючи відповідні надзвичайні заходи (військовий або надзвичайний стан), бойова обстановка впливає і на організацію розслідування кримінальних правопорушень, визначаючи специфічно стійкі зв'язки, залежності, відносини та тенденції у цій сфері людської діяльності, які становлять його закономірності [14, с.18]. Ускладнення розслідування злочинів зазначеної категорії пов'язане також і з відсутністю загального трактування ознак і елементів даного складу злочину.

Суб'єкта військового кримінального правопорушення визначено у примітці до ст. 425 КК України. Ним можуть бути військові начальники, а також інші військовослужбовці, які обіймають постійно чи тимчасово посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків, або виконують такі обов'язки за спеціальним дорученням повноважного командування. Військовим начальником є особа, яка за характером своєї служби має підлеглих і наділена правом віддавати їм накази, обов'язкові до виконання [15, с.10].

Під час досудового розслідування має бути встановлено, що підозрювана особа визнається суб'єктом досліджуваного кримінального правопорушення. Для цього вона повинна мати службовий зв'язок з військовою службою, бути уповноваженим представником військової частини або органу військового управління та обіймати військову посаду, встановлену штатним розписом. Ця особа повинна бути військовослужбовцем або мати еквівалентний статус,

підтверджений законом, та підлягати правилам військової служби. Посада повинна бути пов'язана з виконанням організаційних та управлінських або адміністративних обов'язків, що включають повноваження щодо керівництва, організації військової діяльності або адміністративної роботи відповідної військової частини. Обсяг службових повноважень військовослужбовців регулюється значною кількістю нормативних актів та особових документів, включаючи функціональні обов'язки, посадові інструкції, положення, статuti, накази, інструкції та закони, що визначають їхню компетенцію. Злочинні дії військової посадової особи повинні бути зумовлені її службовим становищем та безпосередньо пов'язані з наданими їй правами та обов'язками [16, с.70,71]. Зазначені обставини мають бути належним чином задокументовані, перевірені слідчим, а зібрані матеріали долучені до кримінального провадження.

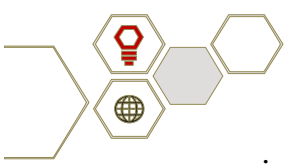
Останнім часом все частіше в ЗМІ з'являється й обговорюється в суспільстві інформація про незаконні дії представників територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (ТЦК). Перевищення влади чи службових повноважень таких осіб охоплює широкий перелік правопорушень. Співробітники ТЦК можуть нести кримінальну відповідальність за ст.426¹ КК України якщо їх дії, приміром, при затриманні військовозобов'язаних, містять ознаки перевищення влади або службових повноважень і це призвело до тяжких наслідків.

Згідно з вимогами постанови Кабміну Про затвердження «Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки» від 23.02.2022 року №154, територіальні центри комплектування та соціальної підтримки є органами військового управління, що забезпечують виконання законодавства з питань військового обов'язку і військової служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації. Завданнями територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки є виконання законодавства з питань військового обов'язку і військової служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації, керівництвом військовим обліком призовників військовозобов'язаних та резервістів на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, здійснення контролю за

його станом та ін. [17]. Зазначеним нормативним документом в окремому розділі, що має назву «Права та обов'язки керівника територіального центру комплектування та соціальної підтримки» визначено права та обов'язки лише керівників відповідних ТЦК і саме їм надано право визначати функціональні (посадові) обов'язки підлеглого особового складу. Отже, ТЦК є тим державним органом, який в механізмі реалізації мобілізаційної політики наділений правом і несе обов'язок забезпечувати виконання законодавства з питань військового обов'язку і військової служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації. Таким же правом й відповідними обов'язками, визначеними керівником певного ТЦК, наділені підлеглі керівнику працівники з числа особового складу цих органів військового управління. В разі вирішення питання щодо перевищення влади чи службових повноважень працівником ТЦК має бути встановлено, якою владою він користувався, які саме службові повноваження та ким і коли були на нього покладені.

Посадові обов'язки військових службових осіб визначають їх як ключову фігуру у правопорушеннях, пов'язаних із перевищенням влади чи службових повноважень. Адже в силу свого статусу вони мають широкий спектр повноважень, включаючи управління персоналом (організаційно-розпорядчі функції) та контроль за майном, матеріальними цінностями (адміністративно-господарські функції) тощо. Такі повноваження впливають на вибір способів як вчинення, так і приховування правопорушень. Характерною рисою таких правопорушень, пов'язаних з перевищенням влади чи службових повноважень, є їх здійснення виключно через активні протиправні дії, котрі порушують закони, інструкції та положення, обов'язкові для виконання. Як слушно підкреслює О.Кізюн, виконання військовими службовими особами організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків означає, що вказані особи виконують управлінські функції не ззовні, а зсередини організації (Збройні сили України), де самі проходять військову службу. Інакше кажучи, вони не можуть ухвалювати рішення, обов'язкові для виконання будь-ким, крім персоналу даної організації, однак усередині організації вони наділені

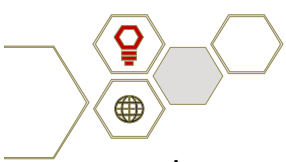

управлінськими повноваженнями [3, с.67]. Сутність такого злочину полягає у тому, що військова службова особа порушує правовий припис застосовувати лише ті повноваження, котрі надані їй в межах службової компетенції.

Підставою для початку здійснення кримінального провадження за ст. 426¹ КК України найчастіше стає: безпосереднє виявлення злочину правоохоронними органами; повідомлення вищим командуванням про встановлений перевіркою факт перевищення певною військовою службовою особою влади чи наданих їй повноважень; заява військовослужбовця ЗС України; заява від цивільної особи про порушення її прав або завдання іншої шкоди внаслідок неправомірних дій військовослужбовця.

Організація початкового та наступних етапів досудового розслідування перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень мало чим відрізняється від розслідування зловживання владою або службовим становищем, відповідальність за які встановлена ст. 364 КК України незалежно від специфіки суб'єкта. Проте є деякі складнощі й тактичні особливості організації розслідування й проведення окремих процесуальних дій, що притаманні лише даному виду злочині. Вони пов'язані з тим, що: потерпіла особа, а також свідки, якими частіш за все виступають підлеглі військової службової особи, не завжди надають показання проти підозрюваного, оскільки хвилюються за свою подальшу долю через недовіру до вищого командування; відсутність або незначна кількість очевидців, оскільки сам злочин найчастіше вчиняється на закритій території, в умовах обмеженого доступу сторонніх осіб до певного виду діяльності військового колективу; активна відкрита або ретельно замаскована протидія з боку військового командування на різних його рівнях у встановленні фактичних обставин події, яка відбулася, і викриття винуватців якої може також вплинути на оцінку службової діяльності вищого військового керівництва. Приховування таких фактів створює хибне враження про позитивний рівень роботи з підлеглими.

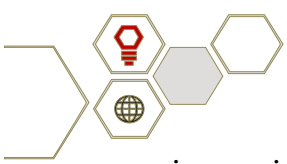
Відповідальність за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень із застосуванням нестатутних заходів впливу щодо

підлеглого або перевищення дисциплінарної влади, якщо ці дії заподіяли істотну шкоду, а також застосування насильства щодо підлеглого, передбачена ч. 2 ст.426¹ КК. Такі злочини мають низку притаманних виключно їм особливостей, котрі необхідно враховувати при розслідуванні. Головними напрямками розслідування в такій ситуації є: встановлення обставин перевищення воєнною службовою особою службових повноважень; процесуальне закріплення таких, що вже є наявними та виявлення додаткових джерел доказової інформації; встановлення характеру та розміру шкоди, завданої перевищенням службовою особою своїх повноважень; прийняття заходів до нейтралізації протидії досудовому розслідуванню з боку причетної до кримінального правопорушення військової службової особи та її керівництва.

На приховування фактів перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень можуть вказувати систематизовані на основі аналізу даних про форми поведінки суб'єкта протидії певні відомості. Ними можуть бути: активні дії, що включають знищення доказів, надання психологічного чи іншого впливу на очевидців (потерпілих, свідків) для отримання неправдивих показань або взагалі відмови від будь-яких; пасивні дії, такі як відмова від надання показань без пояснення мотивів або під приводом відсутності споминів про певні події, ухилення від явки до органів досудового розслідування, до спеціалізованої прокуратури у сфері оборони тощо.

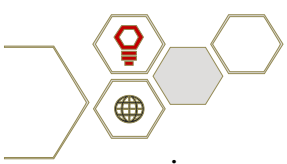
На перевірку показань підозрюваного, потерпілого, свідків та на поглиблення й повноту дослідження обставин події злочину спрямовані такі слідчі (розшукові) дії як одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб та слідчий експеримент. Необхідність у їх проведенні, зазвичай, виникає у випадках невизнання підозрюваним власної вини у вчиненні злочину або визнання себе винним у вчиненні іншого, менш тяжкого кримінального правопорушення, в разі наявності викривальних показань інших осіб, невизначеності послідовності дій учасників службового конфлікту та ін. Так, приміром, важливими джерелами відомостей, які мають криміналістичне значення, можуть бути показання декількох свідків із числа військовослужбовців

підрозділу, де було вчинено кримінальне правопорушення, оскільки перевищення влади чи службових повноважень командирами часто здійснюється шляхом наказу підлеглим діяти певним чином. Показання таких свідків за наявності суперечливих показань підозрюваного дає привід провести одночасний допит декількох осіб.

Як зазначається в криміналістичній літературі, психологічний ефект одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб полягає в так званому «ефекті присутності»: необхідності давати показання у присутності іншої особи, яка знає дійсні обставини події, що відбулася. Злочинцю набагато легше давати неправдиві показання слідчому, який не був присутній при вчиненні кримінального правопорушення і не знає всіх його обставин, ніж у присутності обізнаної особи, яка безпосередньо сприймала подію злочину [18, с.367]. При допиті як свідків родичів потерпілих слід з'ясувати, чи розповідали військовослужбовці про умови служби у підрозділі, а також про взаємовідносини з командирами. За наявності протиріч у показаннях свідків, потерпілих та підозрюваних для встановлення фактичних даних слід проводити слідчий експеримент, порядок і тактика проведення якого залежить від повноти встановлених слідчим фактів. Проте слідчий експеримент під час розслідування перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень проводиться не часто. Це пояснюється тим, що слідчий експеримент відноситься до числа найбільш складних процесуальних дій і під час його проведення слідчі стикаються з чималими труднощами організаційного характеру. До таких слід віднести визначення необхідного місця, часу, вибір учасників, технічних засобів та ін. Водночас результати цієї слідчої дії далеко не завжди призводять до отримання безспірних і категоричних висновків.

В разі завдання військовою особою внаслідок перевищення влади чи службових повноважень шкоди потерпілому, що пов'язано із здоров'ям чи життям останнього, відразу після проведення невідкладних процесуальних дій має бути призначено судово-медичну експертизу. Об'єктивність, повнота і обґрунтованість підсумкових висновків судово-медичного експерта залежить як

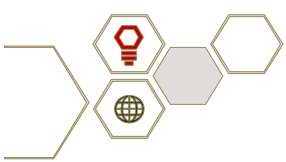

від своєчасності й доброякісності та повноти матеріалів, зібраних під час проведення початкових слідчих (розшукових) дій, так і від правильності поставлених на вирішення експерту питань. З огляду на зазначені обставини залученню судово-медичного експерта має передувати консультування з ним як спеціалістом з метою надання допомоги в призначенні експертизи.

Останні з піднятих в цьому дослідженні питань прямо стосуються проблеми криміналістичного забезпечення виявлення й розслідування фактів перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень. Поряд з питаннями правової кваліфікації таких дій проблемні аспекти використання положень науки криміналістики мають знайти відображення в наукових дослідженнях вітчизняних науковців і практиків.

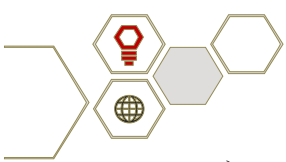
Висновки. Перевищення військовими службовими особами влади чи службових повноважень посягає на встановлений порядок несення військової служби і тому віднесено вітчизняним законодавцем до військових кримінальних правопорушень. Розслідування кожного з таких фактів і відновлення порушених прав потерпілих осіб не лише слугує дієвим засобом кримінально-правового захисту інтересів людини, суспільства, держави, а й слугує ствердженню авторитету органів державної влади та військових формувань і загалом Збройних Сил України. Правильна кримінально-правова кваліфікація дій винних осіб, своєчасне виявлення злочину та притягнення винуватців до відповідальності – одне з важливих завдань правоохоронних органів, виконання якого відповідає завданням кримінального провадження.

Криміналістичні питання тактики проведення слідчих (розшукових) дій, застосування техніко-криміналістичних засобів, використання положень криміналістичної методики та розроблення окремих рекомендацій з виявлення й досудового розслідування перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень вимагають окремого й більш поглибленого висвітлення, а тому мають бути предметом окремої наукової розвідки.

Список використаних джерел

1. Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень. Закон України від 07.04.2015 р. №290-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, №26, ст.217.
2. Звенігорський О.М., Кізюн О.П. Поняття перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. №4. С.156-161. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221334>
3. Кізюн О.П. Юридичний аналіз складу перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. №3. С.64-68. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.3.12>
4. Канцір В.С., Пащук А.І. Родовий об'єкт складу злочину, передбаченого ст. 426¹ КК України. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/52646/2/2019_Kantsir_V_S-Rodovyi_obiekt_skladu_125-126.pdf
5. Пащук А.І. Історія розвитку кримінальної відповідальності за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень. *Європейські перспективи*. 2018. № 2. С.134–139.
6. Сийплові М.В., Кузнецов В.В. Особливості кваліфікації незаконного позбавлення волі або викрадення людини представником влади в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 84: ч. 3. С.383-392. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.58>
7. Сийплові М.В. Зловживання владою або службовим становищем: визначення наслідків злочину. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 33(2). С.127-130.
8. Комісаров М., Комісарова Н., Самедов Е. Кваліфікація військових кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями у співучасті в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Київського інституту Національної*

гвардії України, 2024. №1. С.74–79. DOI <https://doi.org/10.59226/2786-6920.1.2024.74-79>

9. Ободовський О.В. Загальна характеристика військових кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021 № 51. С. 108-114. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.51.22>

10. Стефанів Н. Загальна характеристика військових кримінальних правопорушень. Національна школа суддів України. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Stefaniv_voenni_zlochini.pdf.

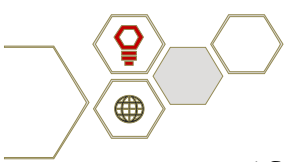
11. Федоренко М.С. Методика розслідування перевищення влади або службових повноважень співробітниками правоохоронних органів: дис. ... д-ра філософії в галузі знань 08 Право: [спец.] 081; Львів. торг.-екон. ун-т, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Львів, 2020. 216 с.

12. Янковий М.О. Розслідування кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями під час збройного конфлікту: постановка проблеми. *Академічні візії*. 2023. Вип. 18. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7795218> URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/282/255>

13. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushehennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.

14. Остапчук Л.Г., Кузьменко Т.В. Військові та воєнні злочини у вітчизняному та міжнародному законодавствах. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2022. №1(11), С.18–27. DOI <https://doi.org/10.32755/sjcriminal.2022.01.018>

15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.Азаров та ін.; за заг. ред. О.Джужі, А.Савченка, В.Чернея. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: Юрінком-Інтер, 2018. 1104 с.

16. Kostiuk Ivan. Theoretical legal analysis of abuse of power or official authority by a military official in martial law or combat situation: Key aspects. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*. Vol. 29, No. 4. 2024. PP. 61-74. Doi 10.56215/naia-herald/4.2024.61

17. Про затвердження Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки. Постанова Кабінету міністрів України від 23 лютого 2022 р. №154. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2022-п#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2022-п#Text)

18. Криміналістика: підручник / В.В.Пясковський, Ю.М.Чорноус, А.В.Іщенко, О.О.Алексєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 544 с.